

Th Dr. Dušan Argaláš, PhD.

WSTAŃCIE, CHODŹMY KU EUCHARYSTII

I. EUCHARYSTIA – ŹRÓDŁO, PEŁNIA ŻYCIA I POSŁANNICTWO KOŚCIOŁA

Wśród bestsellerów 2004 r. znajdowała się kolejna część autobiografii Ojca Świętego Jana Pawła II, którą on sam zatytułował *Wstańcie, chodźmy!* według wezwania Jezusa z Ewangelii św. Marka (por. Mk 14,42).¹ *Wstańcie, chodźmy!* stanowi kontynuację książki o bardzo osobistym charakterze, którą Papież napisał z okazji swojej pięćdziesiątej rocznicy święceń kapłańskich, zatytułowanej *Dar i tajemnica*.² W tych wspomnieniach o swojej młodości i kapłańskich latach można zauważyć głęboki stosunek do Eucharystii, jaki przeżywa Karol Wojtyła. On sam pisze: „Eucharystia musi być najważniejszym momentem dnia, centrum całego życia kapłańskiego”³ W ostatnich latach życia Jan Paweł II często nawiązywał do tej myśli. Bardzo mocno wpłynął na niego pobyt w Ziemi Świętej podczas jego pielgrzymki apostołskiej w Roku Jubileuszowym 2000.⁴ Jednym z licznych miejsc, które wtedy odwiedził był Wieczernik w Jeruzalem, w którym 23 marca 2000 odprawił Mszę Świętą. Z tego świętego miejsca wysłał wszystkim kapłanom Kościoła *List z Wieczernika*, zawierający rozwiniętą wyżej wspomnianą myśl: „Tajemnica Eucharystii – stanowi samo centrum naszej posługi. Posługa ta nie jest oczywiście ograniczona tylko do sprawowania Eucharystii, ale obejmuje również głoszenie słowa, uświęcanie ludzi przez sakramenty i przewodzenie Ludowi Bożemu we wspólnocie i w służbie. Jednakże Eucharystia jest centrum, z którego to wszystko promieniuje i ku któremu to wszystko prowadzi. Wraz z Eucharystią narodziło się w Wieczerniku nasze kapłaństwo”⁵ To wyznanie papieża jest ważnym aspektem dla zrozumienia siły, witalności i zapału apostołskiego Ojca Świętego Jana Pawła II. Nie licząc Włoch, odbył

¹ Por. Jan Paweł II, *Vstaňte, pod'me!*, Trnava: SSV 2004.

² Por. Jan Paweł II, *Dar a tajomstvo*, Nové mesto, Bratislava 1997.

³ Tamże, s. 85.

⁴ Por. Jan Paweł II, *Vstaňte, pod'me!*, Trnava: SSV 2004, s. 136-137.

⁵ Jan Paweł II, *List z Wieczernika*, nr 10, Bratislava: Don Bosco 2000, s. 14.

on ponad 100 zagranicznych wizyt apostolskich do różnych części świata. To właśnie Eucharystia była punktem kulminacyjnym spotkań Następcy św. Piotra Apostoła z ludźmi każdego wieku i z różnych kontynentów. Jego uczeń i bliski przyjaciel, ks. prof. Tadeusz Styczeń wyjaśnia to słowami: „W gąszczu problemów stąpa po schodach w stronę ołtarza i zaprasza wszystkich do stołu Eucharystii, jakby była dla niego, a dla wszystkich innych miała by być tak samo, kluczem do rozwiązania wszystkich problemów”⁶

Ojciec Święty Jan Paweł II w swojej najwyższej służbie pasterskiej w pełni uświadamiał sobie słowa II Soboru Watykańskiego, który w Konstytucji dogmatycznej *Lumen gentium* przypominał: kult eucharystyczny jest „źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego”⁷ Myśl tę Papież zaakcentował już na początku swojego pontyfikatu w 1980 roku, gdy w liście do wszystkich biskupów świata napisał: „Ta prawda, która dzięki Soborowi była zaakcentowana z nową witalnością, musi być częstym tematem naszych rozważań i naszego nauczania” – dlatego w związku z odnową soborową Ojciec Święty dalej dodaje: „Ożywienie i pogłębienie kultu eucharystycznego jest dowodem *autentycznej odnowy*, którą Sobór obrał sobie za cel, a zarazem jest też *punktem szczytowym* tej odnowy. Kościół i świat bardzo potrzebują kultu eucharystycznego. Jezus oczekuje nas w tym sakramencie miłości. Nie żałujmy swojego czasu i pójdźmy się z nim spotkać w adoracji, w pełnym wiary rozmyślaniu i miejmy ochotę mu zadośćuczynić za wielkie winy i zbrodnie świata. Niech nasza adoracja nigdy nie ustaje”⁸

Myśli te pojawiały się w całym błogosławionym pontyfikacie⁹ papieża Jana Pawła II. Wystarczy tylko wspomnieć międzynarodowe kongresy eucharystyczne, na przykład we Wrocławiu, czy w Rzymie; jego list apostolski *Dzień Pana*, w którym obecność na Eucharystii nazywa „sercem niedzieli i dniem Kościoła”;¹⁰ ustanowienie nowej tajemnicy różańca Tajemnicy światła, w której zawarta jest tajemnica ustanowienia Eucharystii;¹¹ czy obchody Roku Jubileuszowego 2000, w którego centrum była eucharystyczna „realna obecność” Jezusa Chrystusa, a który Ojciec Święty nazwał rokiem „intensywnie eucharystycznym”¹²

⁶ T. S t y c z e ń, *Kto je vlastne Ján Pavol II.*; in: *Duchovný pastier*, 1 (2004), Trnava: SSV 2004, s. 18.

⁷ S o b ó r W a t y k a ń s k i I I, Konst. dogm. *Lumen gentium*, nr 11; in: S. P o l ě i n (ed.), *Druhý vatikánský koncil – Dokumenty I*, SÚSCM, Rzym 1968, s. 76.

⁸ J a n P a w e ł I I, *O eucharistickom tajomstve a kulte*, nr 4.3, SÚSCM, Rzym 1980, s. 13-14.11.

⁹ Por. *Ján Pavol II. – Dvadsaťpäť rokov pontifikátu*, D. D i a n, V. J u d á k (ed.); in: *Duchovný pastier*, 8 (2003), Trnava: SSV 2003.

¹⁰ Por. J a n P a w e ł I I, List apost. *Dzień Pana*, Bratysława: Don Bosco 1998; por. J a n P a w e ł I I, List apost. *Novo millennio ineunte*, Trnava: SSV 2001, s. 53.

¹¹ Por. J a n P a w e ł I I, *Rosarium Virginis Mariae*, Trnava: SSV 2003; por. J. HERIBAN, *Meditácia o piatom tajomstve Ruženca svetla: Ježiš nám dal seba za pokrm a nápoj v Oltárnej sviatosti*, in: *Duchovný pastier*, 7 (2003), Trnava: SSV 2003, s. 330-337.

¹² Por. J a n P a w e ł I I, List apost. *Novo millennio ineunte*, Trnava: SSV 2001, s. 20.

Ojciec Święty Jan Paweł II rozmyślając u progu początku trzeciego tysiąclecia nad programem Kościoła, doszedł do wniosku, że Kościół nie potrzebuje żadnego nowego programu. Program ten jest tutaj już od dwóch tysięcy lat i nazywa się: Jezus Chrystus. On musi być z siłą Ducha Świętego ustawicznie odnawiany i głoszony.¹³ Dlatego zamiast jakiegoś nowatorskiego programu Ojciec Święty Jan Paweł II adresuje nam wezwanie: Na nowo rozpoczynajmy od Jezusa, ponieważ to jest oblicze, o którym trzeba rozważać.¹⁴ W tym duchowym programie naszkicowanym przez papieża, który charakteryzuje się i sprowadza do wezwania *Duc in altum!* – *Wy płyn na głębię!* (por. Łk 5,4), papież przedłożył nam swoją ostatnią encyklikę *Ecclesia de Eucharistia – Kościół żyje dzięki Eucharystii*.¹⁵ Równocześnie z nią, na święto Bożego Ciała 10 czerwca 2004 w bazylice na Lateranie w Rzymie, ogłosił Rok Eucharystii, który rozpoczął się Międzynarodowym Kongresem Eucharystycznym w meksykańskiej Guadalajarze (10-17 października 2004) a zakończył się Synodem Biskupów w Rzymie, którego temat brzmiał „Eucharystia źródłem i szczytem życia i misji Kościoła” (2-29 października 2005). Ojciec Święty nawiązał do niego przed modlitwą Anioł Pański 13 czerwca 2004: „Rok Eucharystyczny odbywa się w ramach projektu pastoralnego, przedstawionego w liście apostolskim *Novo millennio ineunte*, w którym wezwałem wiernych aby na nowo zacząć z Chrystusem”¹⁶

Postawienie Eucharystii na tak eksponowanym miejscu w papieskim nauczaniu miało wspomóc ciągłość owoców duchowych w związku z dziedzictwem Roku Jubileuszowego 2000. Ojciec Święty Jan Paweł II w nawiązaniu do swojej autobiografii usilnie nas wszystkich wzywa: „Wstańcie, chodźmy ku Eucharystii!” Ten duchowy program Jan Paweł II trafnie podsumował słowami: „Kontemplacja oblicza Chrystusa – kontemplacja wraz z Maryją – jest «programem», który zaproponowałem Kościołowi u początku trzeciego tysiąclecia, zachęcając go, by z entuzjazmem nowej ewangelizacji wypłynął w głębinę na morze dziejów. Kontemplowanie Chrystusa zakłada umiejętność rozpoznawania Go, gdziekolwiek się objawia, obecny na różne sposoby, ale przede wszystkim w żywym sakramencie Jego Ciała i Jego Krwi. *Kościół żyje dzięki Chrystusowi eucharystycznemu*, Nim się karmi, z Niego czerpie światło. Eucharystia jest tajemnicą wiary i jednocześnie «tajemnicą światła». Za każdym razem, gdy Kościół sprawuje Eucharystię, wierni mogą w pewien sposób ponownie przeżywać doświadczenie dwóch uczniów z Emaus: «Otworzyły się im oczy i poznali Go» (Łk 24,31)”¹⁷

¹³ Por. P. B u c h t i n e c, *Nové témy pneumatológie Jána Pavla II*; in: *Duchovný pastier*, 5 (2004), Trnava: SSV 2004, s. 276-280.

¹⁴ Por. J a n P a w e ł II, List apost. *Novo millennio ineunte*, Trnava: SSV 2001, s. 42-43.

¹⁵ Por. J a n P a w e ł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, Trnava: SSV 2003.

¹⁶ Por. *Život Cirkvi*, nr 24-25, Bratislava 18 czerwca 2004, s. 2.

¹⁷ J a n P a w e ł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, nr 6, Trnava: SSV 2003, s. 9-10.

II. WSTAŃCIE, CHODŹMY KU EUCHARYSTII

Jeżeli zastanawiamy się nad podstawą, sensem, istotą i znaczeniem Roku Eucharystii, możemy zatrzymać się przy wspomnianym cytacie z ewangelii o dwóch uczniach z Emaus (por. Łk 24,13-35). Wydarzenie to stało się kanwą listu apostołskiego Jana Pawła II *Mane nobiscum Domine – Zostań z nami, Panie*, w którym napisał: „Ikona uczniów z Emaus pozwala w odpowiednim świetle ukazać Rok, w którym Kościół w sposób szczególny będzie starał się przeżywać tajemnicę Najświętszej Eucharystii. Na naszej drodze pełnej pytań, niepokoju, nieraz także bolesnych rozczarowań Boski Wędrowiec nadal przyłącza się do nas i nam towarzyszy, prowadząc nas przez wyjaśnianie Pism do zrozumienia Bożych tajemnic”¹⁸ Tak, jak to wyraził Ojciec Święty, ludzie często w podobny sposób są zranieni poprzez liczne wydarzenia natury społecznej, pracowniczej, rodzinnej czy osobistej i z tego powodu pogrążają się w poczuciu niepewności, opuszczenia i samotności.¹⁹ F.M. Dostojewski wyraził te uczucia w jednym swoim liście słowami: „Powiem wam o sobie, że i ja jestem synem tego stulecia, synem niewierności i wątpienia, byłem do dnia dzisiejszego i prawdopodobnie będę aż do grobu. Jakie straszne tortury mnie kosztowało i stale kosztuje pragnienie wierzyć; jest to o tyle silniejsze w duszy mojej o ile silniejsze są przeciwne argumenty. A pomimo tego Bóg zsyła mi chwile, w których wszystko wydaje się być jasne i święte. I w tych właśnie chwilach wyznałem swe «credo»: wierzyć, że nie ma nic piękniejszego, głębszego, miłszego, mądrzejszego i doskonalszego niż Chrystus, i nie tylko, że nie ma nic (a mówię to z zazdrosną miłością), ale człowiek nawet nie może mieć czegoś takiego. Co więcej, gdyby mi ktoś udowodnił, że Chrystus jest poza prawdą, wolałbym zostać z Nim niż z prawdą”.²⁰

I tak pomimo wielu ludzkich niepowodzeń i rozczarowań, mamy obok siebie pewność, pomoc i nadzieję, która nas nie rozczaruje, a jest nią żywy Jezus Chrystus, którego uczniowie idący do Emaus rozpoznali, kiedy otworzyły się im oczy przy łamaniu przez Niego chleba. W tym momencie ich boleści i rozczarowania zmieniły się w radość i entuzjazm. Dlatego zadaniem Kościoła jest z płonącym entuzjazmem i wiarą kierować się do naszego jedyne go nauczyciela Jezusa Chrystusa i głosić Jego naukę²¹ Tak o tym pisał papież Jan Paweł II w Liście apostołskim *Novo millennio ineunte – Na początku nowego tysiąclecia*, i tak również wraca do tego w encyklice *Ecclesia de Eucharistia*: „U progu trzeciego tysiąclecia my wszyscy, dzieci Kościoła, jesteśmy zachęceni do podjęcia z odnowionym zapałem drogi życia

¹⁸ J a n P a w e ł II, List apost. *Mane nobiscum Domine*, nr 2, Trnava: SSV 2004, s. 5.

¹⁹ Por. Š. V o j t e k, *Spravodlivost', základný pilier pre rozvoj ľudskej spoločnosti*, Edícia Studia Theologica Nitriensia nr 4, Kňazský seminár sv. Gorazda, Nitra 2004, s. 9.

²⁰ F.M. D o s t o j e w s k i, *Listy*.

²¹ Por. M. Š u r á b, *Aby nás radi počúvali*, Edícia Studia Theologica Nitriensia nr 2, Kňazský Seminár sv. Gorazda, Nitra 2004.

chrześcijańskiego. Jak napisałem w Liście apostołskim *Novo millennio ineunte*: «Nie trzeba (...) wyszukiwać «nowego programu». Program już istnieje: ten sam co zawsze, zawarty w Ewangelii i w żywej Tradycji. Jest on skupiony w istocie rzeczy wokół samego Chrystusa, którego mamy poznać, kochać i naśladować, aby żyć w Nim życiem trynitarnym i z Nim przemieniać historię, aż osiągnie swą pełnię w niebieskim Jeruzalem». Wypełnianie tego programu odnowionej gorliwości w życiu chrześcijańskim wiedzie przez Eucharystię.»²²

Dlatego trzeba mieć jasno i żywo na uwadze, że tak jak było w przeszłości, tak jest i teraz, i tak będzie w przyszłości. Wszystko musi się wciąż na nowo rozpoczynać od Jezusa, którego oblicze razem z Marią trzeba wciąż rozważać i kontemplować. A to obejmuje w sobie również zdolność rozpoznania Chrystusa wszędzie tam, gdzie się przejawia – w rozlicznych formach Jego obecności – a przede wszystkim w żywym sakramencie Jego Ciała i Krwi. Zadaniem Kościoła jest w każdym historycznym okresie odzwierciedlać światło Chrystusa i pozwalać, żeby Jego oblicze zawsze i coraz mocniej świeciło przed pokoleniami każdej epoki historycznej.

Chrześcijaństwo powinno dlatego zawsze zmierzać ku nauce, która również dla „nowych czasów” jest stale aktualna i żywa. Nauka Jezusa oraz dzieje Jego życia zachowują swoją wagę dla całej ludzkości. Dwadzieścia wieków, które upłynęły od jego życia na ziemi w żaden sposób nie zagłuszyły echa słów Jezusa, wręcz przeciwnie, tym bardziej zwiększyły ich atrakcyjność i nieodzowną potrzebę. Oczy dzisiejszej ludzkości obracają się na oblicze Jezusa i dziwią się słowom, które również i dziś dają światło, siłę i odwagę żyć.²³

W średniowieczu utrzymywał się pogląd, że Ziemia nie znajduje się w centrum świata, ale Słońce. Mniemanie to, które dziś jest już naukowo udowodnione, jest jednak dla wierzących ludzi „nowych czasów” wciąż pożyteczne i trzeba się nim kierować na drodze zbawienia. Jezus jest przecież w swojej wielkości nieruchomym Słońcem i porusza wszystkim. On jest *prawdziwym centrum świata i wiary chrześcijańskiej* a świat musi znajdować się w nie ustającym ruchu skierowanym ku Niemu. On jest centrum naszych dusz, one otrzymują od Niego wszystkie łaski, wpływ i oświecenie. Natomiast ziemia naszych serc musi nieustannie kręcić się dookoła Niego.

Takim sposobem wyraża się również o Europie Synod Biskupów: *Chrystus – nadzieją Europy*. Jezus Chrystus jest nadzieją Europy i całego świata. Jest też naszą nadzieją. W takim duchu i sile wierzący człowiek powinien wyjść i kroczyć na przeciw osobistym czy roboczym niepewnością i rozczarowaniom poprzez to nowe stulecie i tysiąclecie. Przecież to sam Jezus dodaje nam otuchy słowami: „*Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata*” (Mt 28,20b). Jak pisze Jan Paweł II, aktualizacja tego programu odnowionego entuzjazmu w życiu chrześcijańskim przechodzi

²² J a n P a w e ł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, nr 60, Trnava: SSV 2003, s. 64.

²³ Por. D. A r g a l á š, *Ježiš Kristus, stredobod vesmíru a dejín*, Edícia *Studia Theologica Nitriensia* nr 3, Kňazský seminár sv. Gorazda, Nitra 2003, s. 12.

właśnie przez Eucharystię, którą mamy „celebrować, adorować i kontem-
plować”²⁴ Od momentu, gdy Jezus Chrystus przy Ostatniej Wieczerzy wy-
powiedział słowa: To jest ciało moje... to jest moja krew (por. Łk 22,19-20),
Eucharystia stała się źródłem i szczytem życia Kościoła. Eucharystia jest
sercem Kościoła. To przecież Kościół tworzy Eucharystię, a Eucharystia
tworzy Kościół. „Dlatego też Kościół czerpie duchową moc dla wypełniania
swojej misji z nieustannego uobecniania w Eucharystii ofiary Krzyża i z
Komunii z Ciałem i Krwią Chrystusa. Tak więc Eucharystia jawi się jako
źródło i jednocześnie szczyt całej ewangelizacji, ponieważ jej celem jest
zjednoczenie ludzi z Chrystusem, a w Nim z Ojcem i z Duchem Świętym”²⁵
Papież Jan Paweł II zatytułował swoją encyklikę słowami *Kościół żyje dzięki
Eucharystii*, dlatego z pełną odpowiedzialnością jest możliwe twierdzenie,
że również wierzący katolik powinien żyć z Eucharystii. Ona ma być dla
niego źródłem, szczytem i rytmem vitalności całego jego duchownego ży-
cia. „W Eucharystii Jezus Chrystus najpełniej działa w celu przemiany czło-
wieka”²⁶, ponieważ „w Eucharystii znajduje się sam autor świętości”²⁷

Spróbujmy sobie uświadomić, jak ważną osobą dla wyzwolonego na-
rodu izraelskiego był sam Mojżesz. A jednak dowiadujemy się o nim, że
mógł tylko spojrzeć na płonący, ale nie spalający się krzew i po chwili mu-
siał zasłonić twarz, bał się bowiem zwrócić oczy na Boga (por. Wj 3,1-6).
Nowotestamentowy Lud Boży otrzymuje o wiele więcej dzięki Bożej mił-
ości i łasce. Nie tylko mamy możliwość patrzeć na „nie spalający się krzew
miłości Jezusa i jego obecność” w Eucharystii, ale mamy również możli-
wość przystąpić do tej tajemnicy miłości Jezusa. Komunia święta, którą nic
innego na tym świecie zastąpić nie może, staje się dla nas spotkaniem z sa-
kramentalnym Jezusem Chrystusem. Eucharystia staje się *darem darów*,²⁸
jest największym bogactwem, które posiada Kościół. Eucharystia nie jest
więc *czymś*, ale jest *kimś* – to jest *prawdziwie, rzeczywiście i istotnie* cały
Chrystus.²⁹ A „udział na Ciele i Krwi Chrystusa sprawia, że stajemy się tym,
co przyjmujemy”,³⁰ ponieważ „Jego Ciało za nas wydane umacnia nas, gdy
je spożywamy, a Krew za nas wylana, obmywa nas, gdy ją pijemy”³¹

Ojciec Święty Jan Paweł II przez ogłoszenie Roku Eucharystii chciał
przypomnieć, że właśnie Eucharystia jest życiem i szkołą uczniów Jezusa, jest
życiem i szkołą katolików. Wierzący mogą przychodzić przed tabernakulum,
aby przed Bożym obliczem obecnym w Najświętszym Sakramencie móc roz-
myślać nad sobą, nad rzeczywistością swojego życia, swojej pracy, swoimi

²⁴ J a n P a w e ł I I, List apost. *Mane nobiscum Domine*, dz. cyt., s. 17.

²⁵ J a n P a w e ł I I, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, nr 22, dz. cyt., s. 27.

²⁶ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1074, Trnava: SSV 1998, s. 281.

²⁷ S o b ó r T r y d e n c k i, *Dekrét o najsvätejšej sviatosti*: DH 1640; NR 571.

²⁸ Por. J.Ch. K o r e c, *O Eucharystii*, Lúč, Bratislava 1997, s. 146.

²⁹ Por. Sobór Trydencki, *Kánony o sviatosti Najsvätejšej Eucharistie*: DH 1651; NR 577.

³⁰ Ś w. L e o n W i e l k i, *Homília* 63, 7.

³¹ *Prefacja o Najświętszej Eucharystii (1)*; in: *Rímsky misál*, Watykan: Polyglottis Vati-
canis, 1980, s. 473.

stosunkami międzyludzkimi i nad swoim stosunkiem do Boga. Tam mają możliwość rozwiązywać swoje problemy i przeciwności, które przynosi codzienne życie. Również tam mają możliwość umocnić się, znaleźć zachętę, aby zdecydowanie kroczyć poprzez życie razem z Jezusem Chrystusem, który jest „źródłem wszelkiej prawdy, świętości i pobożności”³² W piękny sposób w odniesieniu do lat prześladowań Kościoła w krajach ustroju komunistycznego wyraził tę prawdę w jednej ze swoich homilii kardynał Ján Chryzostom Korec: „Eucharystia: chroniła nas przed chaosem poglądów – Ewangelia Chrystusa i głoszenie Kościoła kierowały nami. Eucharystia: żywy i zmarłychwstały Pan dawał nam siłę w walce z tajną policją, w więzieniu i podczas ciężkiej pracy w fabrykach. Eucharystia: również i dzisiaj chroni nas przed pokusami namiętności, przed pokusami złej reklamy, przed pokusami kariery. Eucharystia: była i jest drogą naszej chrześcijańskiej swobody”³³

Wybitny pisarz chrześcijański, św. Augustyn wykrzyknął przed Najświętszym Sakramentem: „O sakramencie miłosierdzia! O znaku jedności! O pęta miłości!”³⁴ Ojciec Święty Jan Paweł II przez ogłoszenie Roku Eucharystii zapewne chciał i pragnął, aby ten rok łaski stał się dla nas wszystkich rokiem miłosierdzia, jedności i miłości. Przecież to dzięki Eucharystii Kościół „stale żyje i wzrasta”³⁵ i tak samo „pociąga i zapala wiernych do tym gorętszej miłości Chrystusa. Z liturgii przeto, a głównie z Eucharystii jako ze źródła, spływa na nas łaska i z największą skutecznością przez nią dokonuje się uświęcenie człowieka w Chrystusie i uwielbienie Boga, które jest celem wszystkich innych dzieł Kościoła”³⁶ W tym tkwi życie i przyszłość Kościoła. Dlatego pełni ewangelicznego entuzjazmu wsłuchujmy się ustawicznie w wezwanie Ojca Świętego: *Wstańcie, chodźmy ku Eucharystii!* – Wstańmy więc i chodźmy wielbić Pana: *Adoro te devote...* – Uwielbiam Cię nabożnie...

L'EUCARISTIA NEGLI ULTIMI DOCUMENTI DI GIOVANNI PAOLO II

R i a s s u n t o

Nell'articolo viene esaminato il tema dell'eucaristia negli ultimi documenti di Giovanni Paolo II. Secondo l'autore l'eucaristia va vista come un problema centrale del pensiero e dell'attività pastorale del Papa polacco. Sulla base dell'esperienza personale e della riflessione teologica di Giovanni Paolo II vi indica che l'eucaristia è la vita e la scule dei credenti.

³² S o b ó r W a t y k a ń s k i I I, Konst. dogm. *Lumen gentium*, nr 67; in: *Druhý vatikánský koncil – Dokumenty I*, S. P o l č i n (ed.), Rím: SÚSCM 1968, s. 147.

³³ J. C H. K o r e c, „*Eucharistia a sloboda*”. *Homilia na svięto Božego Ciata*, Kraków, 3 czerwca 1994 r.

³⁴ Ś w. A u g u s t y n, *In Iohannis Evangelium tractatus*, 26, 13; por. S. B u d z i k, *Taka jest wiara kościoła. Wprowadzenie w podstawowe prawdy wiary*, Tarnów: Biblos 2000, s. 178.

³⁵ S o b ó r W a t y k a ń s k i I I, Konst. dogm. *Lumen gentium*, nr 26; in: *Druhý vatikánský koncil – Dokumenty I*, dz. cyt., s. 98.

³⁶ S o b ó r W a t y k a ń s k i I I, *Sacrosanctum Concilium*, nr 10; in: *Druhý vatikánský koncil – Dokumenty I*, dz. cyt., s. 187.